

รายงานฉบับที่ หนึ่ง ของคณะกรรมการกำกับ สนับสนุน และเชื่อมโยงกระบวนการสมัชชาสุขภาพ

คณะกรรมการกำกับ สนับสนุน และเชื่อมโยงกระบวนการสมัชชาสุขภาพ ได้มีการจัดประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ประเด็น การจัดการความยากจนตามแนวคิดเศรษฐกิจ BCG : การยกระดับเศรษฐกิจครัวเรือน เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๕ โดยมีนายเจษฎา มิ่งสมร เป็นประธาน มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๒๐๐ คน มีผู้ให้ความเห็น จำนวน ๓๔ คน

ในที่สุดที่ประชุมมีมติเห็นควรเสนอต่อสมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่สิบห้า ให้รับรองมติประกอบระเบียบวาระเพื่อพิจารณาต่างๆ ดังต่อไปนี้

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องเพื่อพิจารณา

๒.๑ การจัดการความยากจนตามแนวคิดเศรษฐกิจ BCG: การยกระดับเศรษฐกิจครัวเรือน

มี มติ ๑ ฉบับ ตามที่ปรับแก้

โดยมีรายละเอียดขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

คณะทำงานพัฒนาประเด็นการจัดการจัดการความยากจนตามแนวคิดเศรษฐกิจ BCG : การยกระดับเศรษฐกิจครัวเรือน ได้จัดกระบวนการรับฟังความเห็น พัฒนาเอกสาร ทั้งในระดับพื้นที่และส่วนกลาง โดยมี นายเอ็นนู สี้อสุวรรณ เป็นประธาน มีรายละเอียดพอสังเขป ดังนี้

วันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ คณะกรรมการจัดสมัชชาสุขภาพจังหวัดสกลนคร ได้จัดเวทีรับฟังความคิดเห็น ประเด็นการจัดการจัดการความยากจนตามแนวคิดเศรษฐกิจ BCG: การยกระดับเศรษฐกิจครัวเรือน ซึ่งมีหน่วยงาน องค์กร ภาคีเครือข่ายเข้าร่วมประมาณ ๘๐ คน มีผู้ให้ความเห็น จำนวน ๒๕ คน

วันที่ ๗, ๑๔ และ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ คณะทำงานพัฒนาประเด็นฯ ได้มีการจัดเวทีระดมความคิดเห็น (focus group) ประเด็นการจัดการจัดการความยากจนตามแนวคิดเศรษฐกิจ BCG: การยกระดับเศรษฐกิจครัวเรือน กลุ่มหน่วยงานภาครัฐ กลุ่มผู้ประกอบการ กลุ่มภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง มีผู้เข้าร่วมเวทีประมาณ ๑๒๐ คน มีผู้ให้ความเห็น จำนวน ๖๕ คน

วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ คณะกรรมการจัดสมัชชาสุขภาพจังหวัดสกลนคร ได้จัดเวทีสมัชชาสุขภาพจังหวัดสกลนคร ประเด็นการจัดการจัดการความยากจนตามแนวคิดเศรษฐกิจ BCG: การยกระดับเศรษฐกิจครัวเรือน ซึ่งมีหน่วยงาน องค์กร ภาคีเครือข่ายเข้าร่วมประมาณ ๘๐ คน มีผู้ให้ความเห็น จำนวน ๓๒ คน

วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ คณะทำงานพัฒนาประเด็นฯ ได้จัดเวทีรับฟังความคิดเห็น ซึ่งมีผู้เข้าร่วมเวทีประมาณ ๒๕๐ คน มีผู้ให้ความเห็น จำนวน ๑๖ คน และให้ความเห็นผ่าน chat zoom รวมทั้ง Google Jamboard อีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งคณะทำงานพัฒนาประเด็นฯ ได้นำความเห็นของหน่วยงาน องค์กร ภาคีเครือข่ายจนได้เอกสารสมัชชาสุขภาพ ๑๕ / ร่างมติ ๑ ฉบับวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๕ และ เอกสารสมัชชาสุขภาพ ๑๕ / หลัก ๑ ฉบับวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๕

คณะอนุกรรมการกำกับ สนับสนุน และเชื่อมโยงกระบวนการสมัชชาสุขภาพ ได้มีการประชุมร่วมกับ คณะทำงานพัฒนาประเด็นฯ วันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๕ เพื่อปรับปรุงเอกสาร ร่างมติ และ เอกสารหลัก ที่ได้เพิ่มเติมความเห็นจากการประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ประเด็น การจัดการความยากจนตามแนวคิดเศรษฐกิจ BCG : การยกระดับเศรษฐกิจครัวเรือน เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๕ จนได้เอกสาร สมัชชาสุขภาพ ๑๕ / หลัก ๑ วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๕ และ สมัชชาสุขภาพ ๑๕ / หลัก ๔ รายงานฉบับที่ หนึ่ง วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๕

ระเบียบวาระที่ ๒.๑

การจัดความยากจนตามแนวคิดเศรษฐกิจ BCG: การยกระดับเศรษฐกิจครัวเรือน (Household economic well-being advancement by BCG Model)

สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่สิบห้า ได้พิจารณารายงาน เรื่อง การจัดความยากจนตามแนวคิดเศรษฐกิจ BCG: การยกระดับเศรษฐกิจครัวเรือน^๑

ตระหนักว่า สภาวะความยากจนของครัวเรือนกลุ่มฐานราก ครอบคลุมถึงมิติอื่นๆ ที่ไม่ใช่เฉพาะด้านรายได้ แต่ยังครอบคลุมความยากจนจากการขาดโอกาสในการเข้าถึงปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต อันเกิดจากตัวบุคคล และโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น การขาดแคลนที่อยู่อาศัย การขาดโอกาสทางการศึกษา ขาดโอกาสการเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุข สวัสดิการและบริการภาครัฐ ตลอดจนการตกอยู่ในความเสี่ยงต่างๆ ซึ่งมีความหลากหลายและแตกต่างกันไปตามบริบทพื้นที่ และจำเป็นที่จะต้องจัดทำข้อมูลคนจนที่มีความถูกต้องแม่นยำ และสร้างความเข้าใจให้ตรงกันระหว่างหน่วยงานทุกภาคส่วน เพื่อให้สามารถออกแบบแก้ไขปัญหาระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติ รวมถึงระบบการติดตามตัวชี้วัดที่มีประสิทธิภาพ ทันต่อสถานการณ์ และมีส่วนร่วมในการติดตามของภาคประชาสังคม

รับทราบว่า มีหลายหน่วยงาน หลายเครือข่าย ที่มีบทบาทรับผิดชอบในการวางแผนและดำเนินการจัดความยากจน ยกระดับเศรษฐกิจครัวเรือนและคุณภาพชีวิตของประชาชนกลุ่มฐานราก รวมถึงการบริหารจัดการของภาครัฐนั้นมีหน่วยงานในระดับภูมิภาค ท้องถิ่น และท้องที่ ซึ่งมีความเข้าใจบริบทของพื้นที่ และเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ รวมถึงบูรณาการการดำเนินงานของภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่

ชื่นชมว่า ที่ผ่านมามาภาครัฐได้เป็นเจ้าภาพในการบูรณาการการดำเนินการจัดความยากจน มีการกำหนดนโยบายระดับชาติ การจัดทำฐานข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People Map and Analytics Platform: TPMAP) ข้อมูลคนจนได้ถูกนำมาใช้ในการออกแบบวางแผนแก้ไขปัญหาคความยากจนรายประเด็นและรายครัวเรือน ซึ่งทำให้การแก้ปัญหาตรงกับกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น สามารถออกแบบนโยบายและโครงการในการแก้ปัญหาให้ตรงกับความต้องการหรือสอดคล้องกับสภาพปัญหาได้มากขึ้นเทียบกับในอดีตที่ผ่านมา รวมทั้งการจัดให้มีกลไกศูนย์อำนวยการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ศจพ.) ในระดับพื้นที่ โดยให้ทุกจังหวัดใช้ข้อมูลจากระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (TPMAP) ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้รับการแก้ไข ผ่านการวิเคราะห์ปัญหาและการจัดทำแผนระดับชุมชนและระดับครัวเรือน รวมถึงให้ความสำคัญกับการสร้างการรับรู้ สื่อสาร ประชาสัมพันธ์ ทุกช่องทาง ขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาความยากจนให้เข้าถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย

หวังใยว่า การทำงานอาจมีการทับซ้อนกันระหว่างหน่วยงานและข้อมูลในระบบฐานข้อมูลคนจนอาจยังมีความไม่ถูกต้องแม่นยำและไม่เป็นที่เข้าใจตรงกัน โดยเฉพาะการจำแนกคนจนเป้าหมาย ทั้งที่เป็นคนจนนอกระบบ และคนจนที่ยังตกสำรวจ รวมทั้งการนำข้อมูลคนจนที่พ้นเส้นขีดความยากจนแล้วออกจากระบบ ทำให้การแก้ไขปัญหาความยากจนยังไม่ประสบผลสัมฤทธิ์เท่าที่ควร จึงจำเป็นต้องมีการบูรณาการข้อมูลกันอย่างเป็นระบบ และ

^๑เอกสารสมัชชาสุขภาพ ๑๕ / หลัก ๑

วางแผนดำเนินการแก้ไขปัญหาคความยากจนร่วมกันอย่างบูรณาการภายใต้การมีส่วนร่วมของท้องถิ่นและชุมชน รวมถึงต้องมีข้อมูลสำหรับการติดตามประเมินผลอย่างทันการณ์ มีประสิทธิภาพ ประกอบกับกระบวนการทางนโยบายที่ต้องสร้างการมีส่วนร่วมและบูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน ในการส่งเสริมศักยภาพของชุมชนให้สามารถเกิดความเข้มแข็ง สามารถยืนหยัดด้วยตนเองได้ภายหลังที่โครงการภาครัฐถอนตัวออกมาแล้ว จึงจำเป็นที่จะต้องอาศัยกลไกในท้องถิ่นและชุมชนเข้ามาช่วยเสริม ไม่ว่าจะเป็นการทำงานในรูปแบบพี่เลี้ยง หรือเครือข่ายชุมชน มุ่งเน้นให้เกิดเป็นพลังพลเมืองตื่นรู้ โดยให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมรวมทั้ง ชุมชน องค์กรและภาคีในพื้นที่ ในการขับเคลื่อนแบบบูรณาการข้ามประเด็นไปสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

รับทราบและสนับสนุน แนวคิดโมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน Bio-Circular-Green Economy: BCG Model ที่เน้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างมีคุณภาพ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สร้างความเข้มแข็งจากภายใน โดยนำจุดแข็งด้านความหลากหลายทางชีวภาพและความหลากหลายทางวัฒนธรรมของประเทศและพื้นที่มาเติมเต็มด้วยองค์ความรู้ การบริหารจัดการ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาต่อยอดสร้างมูลค่าเพิ่มในห่วงโซ่การผลิตสินค้าและบริการ ที่กระจายโอกาสในการสร้างงาน สร้างรายได้ และพัฒนาธุรกิจใหม่ๆ ในระดับพื้นที่ ชุมชน และประชาชนกลุ่มฐานราก โดยคำนึงถึงการลดความเหลื่อมล้ำของประชาชนที่ขาดโอกาสด้านการเข้าถึงบริการของรัฐหรือสวัสดิการจากภาครัฐ

ตระหนักว่า โมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน Bio-Circular-Green Economy: BCG Model และร่างแผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐ มีความสำคัญต่อการยกระดับเศรษฐกิจครัวเรือน ทั้งนี้ การนำไปปฏิบัติต้องคำนึงถึงการพัฒนานำไปสู่ความยั่งยืนทั้งในระดับสังคมและระดับชุมชน ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) และไม่ขัดแย้งกับมิติสุขภาพแห่งชาติที่ผ่านมา

ตระหนักว่า เครือข่ายสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ มีความห่วงกังวลเรื่องการตีความแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG และ (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐ ที่อาจมีแนวโน้มจะนำไปสู่การพัฒนาที่ไม่ยั่งยืนทั้งในระดับสังคมและระดับชุมชน โดยอาจมีบางประเด็นที่ขัดต่อมิติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติที่ผ่านมา อาทิ ประเด็นเรื่องความพยายามแก้ไข พ.ร.บ. คุ้มครองพันธุ์พืช เพื่อหวังคุ้มครองพันธุ์พืชพื้นเมืองที่ปรับปรุงโดยไม่แบ่งปันผลประโยชน์และห้ามเกษตรกรเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ปลูกต่อ ประเด็น พ.ร.บ. ความปลอดภัยทางชีวภาพ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการปลูกพืช GMO ที่อาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยทางชีวภาพของสังคมไทยและเกษตรกร ประเด็นการเปิดโอกาสให้มีการนำเข้าขยะ โดยอ้างเรื่องกากอุตสาหกรรมใช้ใหม่ ที่อาจส่งผลให้มีขยะอันตรายและขยะพลาสติกนำเข้ามาในประเทศไทย จนมีผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่นในหลายจังหวัด ประเด็นการใช้ทรัพยากรที่ดิน จากการให้ทุนเช่าพื้นที่ป่าและการขายคาร์บอนเครดิต ประเด็น ศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (Medical Hub) ที่มุ่งเน้นในเรื่องการรักษาพยาบาล (treatment) แทนที่จะมุ่งเน้นเรื่อง Wellness ตามที่ประชาสัมพันธุ์ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อภาวะสมองไหลในระบบบริการสุขภาพของประเทศได้

เห็นว่า นโยบายสาธารณะ “การขจัดความยากจนตามแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน Bio-Circular-Green Economy: BCG Model: การยกระดับเศรษฐกิจครัวเรือน” จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ความอยู่ดี มีสุขของคนไทย โดยเป็นการพัฒนาการอย่างมีคุณภาพทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อม ควบคู่ไปกับการรักษาเอกลักษณ์ของความเป็นไทย อนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า พอเพียง ผ่านการสร้างจิตสำนึกให้คนไทยตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องปรับเปลี่ยนกระบวนความคิด ทศนคติและกระบวนการทำงาน ให้เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงระบบบริหารจัดการประเทศที่มุ่งสู่ประสิทธิภาพ และมีคุณภาพ โดยมีความสามารถเลือกใช้ความรู้และเทคโนโลยีอย่างคุ้มค่า และเหมาะสมตามบริบทและต้นทุนทรัพยากรของชุมชน ส่งเสริมให้ครัวเรือนมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดี และมีความยืดหยุ่นที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

ชื่นชม กระบวนการสมัชชาสุขภาพจังหวัดสกลนคร ในการพัฒนาต้นแบบนโยบายสาธารณะ “การขจัดความยากจนตามแนวคิดเศรษฐกิจ BCG: การยกระดับเศรษฐกิจครัวเรือน”

จึงเห็นชอบต่อกรอบทิศทางนโยบาย (Policy Statement) ดังนี้

นโยบายสาธารณะนี้มุ่งเน้นให้ทุกภาคส่วนและทุกระดับของสังคม ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและภาคประชาชนมีความรู้ รู้เท่าทันและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความยากจนที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม โดยเสนอแนะแนวทางการบูรณาการในเชิงระบบ โครงสร้าง และประเด็นที่มีความแตกต่างกันไปตามบริบทของพื้นที่ ผ่านการประยุกต์ใช้แนวคิดโมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน Bio-Circular-Green Economy: BCG Model ที่เป็นการนำองค์ความรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีอย่างครบวงจร มาหนุนเสริมทุนทางธรรมชาติ ทุนทาง ศาสนา ความเชื่อ และวัฒนธรรม อย่างมีความสอดคล้องกับมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติที่ผ่านมา เพื่อสร้างโอกาสในการยกระดับเศรษฐกิจครัวเรือนฐานราก มุ่งเน้นในเรื่องความสามารถด้านการบริหารการเงินโดยการเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย โดยใช้ ๑. การพัฒนาระบบบริหารจัดการข้อมูลคนจนแบบแม่นยำและมุ่งเป้าควบคู่ไปกับการค้นหาสาเหตุความยากจน ๒. การบูรณาการกลไกการทำงานการขจัดความยากจนในระดับพื้นที่ ตามแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน Bio-Circular-Green Economy: BCG Model ๓. การเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ พัฒนาทักษะอาชีพ สร้างผู้ประกอบการ BCG แก่จน และชุมชน BCG และ ๔. การปรับโครงสร้างการบริหารและกลไกสนับสนุนเพื่อกระจายโอกาสสู่กลุ่มฐานราก โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบต่อสังคมของทุกภาคส่วน ก่อให้เกิดเครือข่ายพลังของภาคประชาชนที่นำไปสู่การปรับเปลี่ยนวิธีคิดและพฤติกรรมใหม่ ตลอดจนแนวทางการทำงานที่นำไปสู่การสร้างเสริมสุขภาพและภาวะแวดล้อม สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการเรียนรู้ การศึกษาและสังคม มุ่งเน้นการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในระดับสังคมและชุมชน ตอบใจทย์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำของประเทศ เพื่อให้เกิดการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตครัวเรือน ขจัดความยากจนข้ามรุ่น และการขับเคลื่อนสู่เป้าหมายการจัดการในเชิงระบบอย่างยั่งยืน สอดรับกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นหลักสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย

โดยมีสาระสำคัญประกอบกรอบทิศทางนโยบาย ดังนี้

๑. การพัฒนาระบบบริหารจัดการข้อมูลคนจนแบบแม่นยำและมุ่งเป้าควบคู่ไปกับการค้นหาสาเหตุความยากจน

๑.๑ กำหนดนิยามและเกณฑ์บ่งชี้ลักษณะของบุคคล ศักยภาพ และฐานะทางเศรษฐกิจสังคมที่ชัดเจน เนื่องจากการจัดเกณฑ์คนจนของแต่ละหน่วยงานที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดความไม่ชัดเจนและทับซ้อนของคำนิยาม ความยากจนที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมและโครงการต่างๆ ตามงบประมาณของภาครัฐ ทั้งในเชิงความหมาย ขอบเขต และทิศทางในการดำเนินการจัดการคนจนในระดับต่างๆ เพื่อให้มีความเข้าใจที่ตรงกันทุกภาคส่วนซึ่งจะมีผลต่อประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และผลสัมฤทธิ์ต่อไป

๑.๒ ปรับปรุงและพัฒนาต่อยอดฐานข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People Map and Analytics Platform: TPMAP) ให้ถูกต้องแม่นยำ เป็นระบบข้อมูลที่แสดงทั้งปัญหาและทุนศักยภาพในการดำรงชีพคนจน ๕ ด้าน ได้แก่ ทุนมนุษย์ ทุนสังคม ทุนการเงิน ทุนกายภาพ ทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งจัดให้มีการสำรวจ และสอบทานข้อมูลคนจนร่วมกัน โดยเป็นไปในรูปแบบคณะทำงานที่มาจากภาควิชาการและภาคประชาสังคมในพื้นที่ไปสำรวจ ทวนสอบข้อมูลจากสภาพความเป็นจริงแบบการตรวจสอบสามเส้า (triangulation) ทั้งจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง และเป็นการเสริมพลังบวก (empowerment) ในการพัฒนาและขับเคลื่อนนโยบายตามความต้องการของพื้นที่ มีการนำเสนอข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ในการชี้เป้าที่ลงลึกได้ถึงระดับครัวเรือน หรือบุคคล เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ตรงตามความเป็นจริง ก่อนนำเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลคนจน เพื่อหาคนจนเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือเร่งด่วน หรือส่งต่อระบบสวัสดิการภาครัฐที่เหมาะสม รวมทั้งการแก้ไขระบบโครงสร้างพื้นฐานที่ขัดขวางโอกาสการก้าวข้ามความยากจน มีการพัฒนาเป็นฐานข้อมูลความยากจนรายครัวเรือน (family profile) และฐานข้อมูลคนจนของหมู่บ้าน (village profile) โดยกระบวนการสอบทานข้อมูลอาจจะใช้กลไก ศจพ.อ. ร่วมกับกลไกภายในชุมชน ที่เปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วม นอกจากนี้ ยังช่วยบรรเทาปัญหาความซ้ำซ้อนของการรับสวัสดิการ รวมทั้งปัญหา “ภาวะรู้หัวไหล” ในคนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายแต่ได้รับสวัสดิการ และ “ภาวะตกหล่น” หรือการเข้าไม่ถึงกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริง ระบบนี้สามารถช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องบริหารจัดการพัฒนาคนได้ตลอดในทุกช่วงวัย ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาได้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่มากขึ้น และสอดคล้องกับบริบทและศักยภาพของแต่ละพื้นที่

๑.๓ จัดทำรายงานข้อมูลคนจน และแสดงผลการดำเนินงานเชิงพื้นที่ในรูปแบบ dashboard โดยบูรณาการเชื่อมโยงข้อมูลจากหน่วยงานและเครือข่ายต่างๆ รวมทั้งเชื่อมโยงกับข้อมูลเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ให้สามารถเข้าถึงได้แบบเปิด (open data) โดยเปิดเผยข้อมูลให้เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาคส่วนต่างๆ และสถาบันการศึกษาสามารถเข้าถึงข้อมูลเบื้องต้นที่ผ่านการวิเคราะห์มาแล้ว เพื่อแจ้งแก้ไขปรับปรุงข้อมูลให้ตรงตามข้อเท็จจริงในพื้นที่ ช่วยตรวจสอบความคืบหน้าของการดำเนินงาน รวมทั้งสามารถนำข้อมูลที่ผ่านการสอบทานแล้ว (verified data) ไปวางแผนการพัฒนาแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสมต่อไป และจะเป็นประโยชน์ในการนำไปสู่การพัฒนาในมิติอื่นๆ นอกเหนือจากความยากจน

๒. การบูรณาการกลไกการทำงานการจัดความยากจนในระดับพื้นที่ ตามแนวคิดเศรษฐกิจ BCG

๒.๑ กำหนดให้การขับเคลื่อนการจัดความยากจน ตามแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน Bio-Circular-Green Economy: BCG Model เป็นระเบียบวาระแห่งชาติ และวาระการพัฒนาจังหวัด ให้ความสำคัญกับการส่งต่อผลประโยชน์สู่ชุมชน และขับเคลื่อนโดยกลไกการทำงานแบบพหุภาคี (multi-sectoral actions) ผ่านการผสมผสานพลังภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน

๒.๒ จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาแบบมุ่งเป้าและแผนปฏิบัติการจัดความยากจนในระดับจังหวัดเป็นการเฉพาะ บูรณาการกลไกการส่งต่อความช่วยเหลือกลุ่มคนยากจน กลุ่มเปราะบาง กลุ่มคนพิการ และกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคมอื่นๆ เข้าสู่ระบบสวัสดิการของรัฐ และโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต เชื่อมโยงกลุ่มที่มีศักยภาพสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ โดยบทบาทในการจัดความยากจนควรถูกกระจายไปในหน่วยงานในทุกกระทรวงและทุกระดับตามภารกิจ (function) ที่รับผิดชอบ เน้นการบูรณาการหน่วยงานในท้องถิ่น และท้องที่ เปิดโอกาสให้ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการออกแบบนโยบาย กำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัดที่มุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนา และวิธีการบรรลุเป้าหมายในการจัดความยากจนที่สอดคล้องกับความต้องการ ศักยภาพและอัตลักษณ์ของพื้นที่ เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ และมีการกำหนดตัวชี้วัดร่วม (joint KPIs) ซึ่งจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการบูรณาการของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการกำหนดตัวชี้วัดที่สะท้อนถึงความสำเร็จและผลกระทบที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

๒.๓ เสนอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นเจ้าภาพ ในการบูรณาการการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยประสานการดำเนินงานและเชื่อมโยงร่วมกับกลไกที่มีอยู่เดิม เช่น ศจพ.จ. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน จัดทำโครงการปฏิบัติการแก้ความยากจน ร่วมกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยมีระบบการทำงานที่มีความยืดหยุ่น คล่องตัวในการทำงานเชิงพื้นที่ โดยเฉพาะการให้บทบาท ความรับผิดชอบ และการจัดสรรงบประมาณ และจัดให้มีการติดตามประเมินผลแบบเสริมพลังต่อการดำเนินงานการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยมีการรายงานผลการดำเนินงานทุกไตรมาสต่อคณะรัฐมนตรีตามระบบราชการ

๓. การเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ พัฒนาทักษะอาชีพ สร้างผู้ประกอบการ BCG แก่จน และชุมชน BCG

๓.๑ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการเรียนรู้ตลอดชีวิตเกี่ยวกับแนวทางของโมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน Bio-Circular-Green Economy: BCG Model โดยส่งเสริมให้มีการรับรู้ เรียนรู้ และเข้าใจแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน Bio-Circular-Green Economy: BCG Model บนฐานวัฒนธรรม และธรรมชาติ รวมถึงสนับสนุนให้บุคคลมีศักยภาพในการจัดการสุขภาพตนเอง

๓.๒ สนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการให้คำแนะนำ ฝึกอบรม บ่มเพาะพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ สำหรับคนจนขาดโอกาส/อ่อนไหว เช่น การสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ (health literacy) ความรู้ทางการเงิน (financial literacy) ความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (digital literacy) และทักษะความเป็นผู้ประกอบการ (entrepreneurial skills)

๓.๓ จัดให้มีศูนย์พัฒนาทักษะอาชีพและบ่มเพาะผู้ประกอบการ BCG แก่জন ในระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น ตามศักยภาพและความพร้อม โดยใช้สถาบันการศึกษา ในท้องถิ่น เป็นพื้นที่กลางในการฝึกอบรมเพิ่มทักษะ (new skill/up skill/reskill) รวมถึงส่งเสริมการสร้างทักษะที่หลากหลาย (multi-skill) สำหรับครัวเรือนฐานราก กลุ่มคนจน กลุ่มเปราะบาง กลุ่มคนพิการ ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม โดยดำเนินการร่วมกับภาคเอกชนในพื้นที่ เพื่อเชื่อมโยงกับการจ้างงาน และโอกาสในการสร้างรายได้ ควบคู่ไปกับการพัฒนาระบบคุ้มครองผู้บริโภคที่เข้มแข็ง เพื่อส่งเสริมให้เกิดการสร้างผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและสากล โดยต้องสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของชุมชน บริบทและศักยภาพของพื้นที่ร่วมด้วย รวมทั้งมีการส่งเสริมการปลูกฝังทัศนคติด้านการเอาตัวรอดและการปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์และความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสถานะสังคมเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติที่อาจเกิดขึ้น โดยหลักสูตรการอบรมต้องสามารถปรับเปลี่ยนและยืดหยุ่นเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์และเทคโนโลยีในอนาคตได้

๓.๔ ส่งเสริมการยกระดับกลุ่มอาชีพ กลุ่ม OTOP นวัตกรรม ที่มีความเข้มแข็งสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชน BCG จัดทะเบียนรับรองให้มีสถานะเป็นนิติบุคคล เพื่อให้สามารถดำเนินการทางธุรกิจได้ตามเงื่อนไขที่เกี่ยวข้อง และสามารถเข้าถึงการสนับสนุนต่าง ๆ จากภาครัฐได้ เช่น แหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ ความรู้ด้านการบริหารจัดการการเงิน บัญชี ความช่วยเหลือทางเทคโนโลยี และการตลาด เป็นต้น

๓.๕ พัฒนาชุมชน BCG โดยจัดให้มี BCG Community Sandbox ที่สามารถเอื้อให้เกิดการดำเนินงานของหน่วยงานในรูปแบบ cross-function ขยายผลโครงการที่ประสบความสำเร็จ หรือออกแบบกลไกใหม่ๆ เช่น ป่าชุมชนแก่งจัน ธนาคารขยะชุมชนเศรษฐกิจหมุนเวียน (waste bank - circular community) ธนาคารต้นไม้มีค่า คาร์บอนเครดิตชุมชน (community carbon credit) กองทุนพลังงานไฟฟ้าชุมชน ธนาคารน้ำใต้ดิน ธนาคารข้าว ธนาคารที่ดิน ธนาคารเมล็ดพันธุ์ และกลไกที่คล้ายกัน ท่องเที่ยวชุมชนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตลาดกลางเกษตร BCG เป็นต้น ให้เกิดเป็นธุรกิจที่เชื่อมโยงการจ้างงานคนจน และสร้างผู้ประกอบการ BCG ในพื้นที่ พัฒนาห่วงโซ่คุณค่าตามแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน Bio-Circular-Green Economy: BCG Model ที่สร้างโอกาสให้ครัวเรือนกลุ่มฐานราก กลุ่มเกษตรกรฐานรากและคนจนได้เข้ามามีส่วนร่วม (pro-poor BCG value chain) โดยมีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) และไม่ขัดแย้งกับมิติสุขภาพแห่งชาติที่ผ่านมา

๓.๖ สนับสนุนภาคเอกชน ในพื้นที่เชื่อมโยงกลไกตลาดที่สร้างโอกาสให้ครัวเรือนกลุ่มฐานราก กลุ่มเกษตรกรฐานรากและคนจนได้เข้ามามีส่วนร่วม โดยเชื่อมโยงสู่ช่องทางตลาดที่หลากหลาย เช่น การตลาดออนไลน์ การเชื่อมต่อกับผู้ประกอบการหรือห้างสรรพสินค้ารายใหญ่ และตลาดภาครัฐ เป็นต้น ปรับเปลี่ยนกรอบความคิด (mindset) ของการสนับสนุนส่งเสริมจาก “การผลิตนำการตลาด” เป็น “การตลาดนำการผลิต” เข้าถึงความต้องการของลูกค้า และเร่งยกระดับกรอบแนวคิดของกลุ่มชุมชน และวิสาหกิจให้มีกรอบความคิดตามคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการ (entrepreneur) ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งนี้ อาจร่วมกับหน่วยงานมหาวิทยาลัยหรือสถาบันวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งการวิเคราะห์ความต้องการของตลาด ที่จะนำไปสู่การออกแบบการพัฒนาและการให้ความรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของคนในพื้นที่ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์/บริการที่มีตลาดรองรับที่ยั่งยืน

๓.๗ ส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคม (social enterprise) ให้สามารถเข้ามาร่วมขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาความยากจนในพื้นที่ โดยขยายผลการดำเนินงานต่อจากภาครัฐ และร่วมออกแบบและพัฒนารูปแบบการดำเนินงานเพื่อความยั่งยืน

๓.๘ ส่งเสริมผู้นำการเปลี่ยนแปลง (change agent) และเยาวชน คนรุ่นใหม่ ในการเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาของพื้นที่ การพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่เป็นบุคคลที่อยู่ใกล้กับพื้นที่หรือสามารถเกาะติดกับพื้นที่ได้ระยะยาว สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน รวมถึงสามารถทำงานเชื่อมโยงข้ามหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคเอกชนได้อีกด้วย

๔. การปรับโครงสร้างการบริหารและกลไกสนับสนุนเพื่อกระจายโอกาสสู่กลุ่มฐานราก

๔.๑ สนับสนุนกลไกขององค์กรที่ไม่ใช่องค์กรของรัฐ (non-government) องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร องค์กรสาธารณประโยชน์ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาสังคม เข้ามาร่วมพัฒนาพื้นที่อย่างยั่งยืน โดยอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่หลากหลาย จัดให้มีเครื่องมือทางการเงินที่เหมาะสมมีการเพิ่มศักยภาพให้กับผู้ประกอบการในการเข้าสู่ตลาด มีการพัฒนาด้านศึกษาและการเสริมสร้างทักษะ

๔.๒ ปรับปรุงแนวทางจัดสรรงบประมาณเพื่อขจัดความยากจน ยกกระดับเศรษฐกิจฐานราก และสร้างโอกาสสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ตามแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน Bio-Circular-Green Economy: BCG Model โดยพิจารณาหลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณประกอบด้วย จำนวนประชากรในจังหวัด รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อปี สัดส่วนคนจนในจังหวัด และดัชนีความก้าวหน้าของคนในจังหวัด (Human Achievement Index) รวมถึงสภาพภูมิศาสตร์ สภาพแวดล้อมตามบริบทของแต่ละจังหวัด เพื่อชดเชยหรือลดความแตกต่างของการจัดสรรงบประมาณระหว่างจังหวัดที่เกิดขึ้น บนพื้นฐานความเป็นธรรม

๔.๓ ส่งเสริมนโยบายและพัฒนาระบบการเงินระดับฐานราก (microfinance) เพื่อให้คนจนสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนอย่างทั่วถึง ส่งเสริมให้มีการพัฒนาการเงินที่เหมาะสมและเพียงพอสำหรับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น การอุดหนุนแบบให้เปล่า (grant) การอุดหนุนแบบสมทบ (matching grant) โดยพิจารณารูปแบบกลไกทางการเงินแบบ ๔-๓-๒-๑ มาใช้ในการดำเนินนโยบายพัฒนาชนบทใหม่ (ร้อยละ ๔๐ ที่รัฐบาลเป็นผู้สนับสนุน ร้อยละ ๓๐ ในรูปแบบของสินเชื่อร้อยละ ๒๐ ให้เอกชนร่วมลงทุน และร้อยละ ๑๐ ให้ชุมชนเป็นผู้ลงทุนสินทรัพย์ร่วม) และการให้กู้ยืมเงิน ทั้งนี้ รูปแบบของการสนับสนุนด้านการเงินและงบประมาณอาจมีความแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของนโยบายและบริบทของแต่ละสถานการณ์

๔.๔ รัฐต้องจัดให้มีรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตซึ่งถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน สำหรับการดูแลกลุ่มด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบางที่ไม่สามารถประกอบสัมมาชีพได้และเข้าไม่ถึงโอกาสการพัฒนา

๔.๕ ขยายขอบเขตการสนับสนุนของกองทุนหมู่บ้าน และกองทุนที่มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาชุมชนทุกกองทุนและยกระดับเศรษฐกิจฐานราก ให้ครอบคลุมการจัดความยากจนตามยุทธศาสตร์ของพื้นที่ และการพัฒนาเพื่อสร้างความยั่งยืนในชุมชน ตามแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน Bio-Circular-Green Economy : BCG Model

๔.๖ เร่งรัดการปฏิรูปกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดความไม่เป็นธรรม เช่น ระบบจัดสรรและครอบครองที่ดิน ระบบภาษี ระบบบำนาญประชาชน ธรรมนูญตลาดที่กระจายโอกาสและ

รายได้สู่ท้องถิ่นและยกระดับเศรษฐกิจฐานราก การปกป้องอาชีพ ที่อยู่ ที่ทำกินของคนในพื้นที่ ขณะเดียวกันต้องระมัดระวังในการปรับแก้กฎหมายหรือระเบียบที่จะทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมและเกิดความเหลื่อมล้ำ ต่างๆ เช่น กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองพันธุ์พืชพื้นเมือง ความปลอดภัยทางชีวภาพ การจัดสรรคาร์บอนเครดิต การเป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (medical hub) ที่ไม่เน้นเฉพาะเรื่องการรักษาพยาบาล การนำเข้าขยะอุตสาหกรรม

มติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ

๑. เห็นชอบกรอบทิศทางนโยบาย และสาระสำคัญประกอบกรอบทิศทางนโยบายการจัดความยากจนตามแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน Bio-Circular-Green Economy: BCG Model: การยกระดับเศรษฐกิจครัวเรือนตามที่เสนอมา

๒. ขอให้มีการรายงานผลการขับเคลื่อนมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติต่อคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ และติดตามวิเคราะห์สถานการณ์เพื่อพัฒนานโยบายสาธารณะให้สอดคล้องกับสถานการณ์ใหม่ ใน พ.ศ. ๒๕๖๖ และ พ.ศ. ๒๕๖๗